

آیت آملی لاریجانی گفته: به دادستان کل، روسای کل دادگستری‌ها و دادستان‌ها تاکید کرده ام که مسئله نظارت‌ها را جدی بگیرند/ دادستانی کل باید به دنبال لایحه یا طرحی برای بحث احیا و حفظ حقوق عامه باشد.

آیا دستگاه قضا با اصحاب قدرت درنیفتاده است؟

به گزارش اسپاداناخبر، آیت آملی لاریجانی رئیس قوه قضاییه در پانزدهمین همایش سراسری روسای کل دادگستری‌ها و دادستان‌های سراسر کشور با تبریک و تهنیت ماه معظم شعبان و موالید سعیده این ماه خصوصاً میلاد مسعود منجی عالم بشریت حضرت بقیه آلاء العظم (عج) از خداوند متعال خواست که قلوب همه را به انوار معرفت محبت اهل بیت هر روز بیش از پیش منور گرداند.

وی ضمن قدردانی از حضار و دست اندرکاران این همایش به بیان نکاتی پرداخت و این جلسه را فرصت مغتنمی دانست و اظهار کرد: امیدواریم که ماحصل این همایش برای همه دستگاه قضایی مفید و موثر باشد.

آیت آملی لاریجانی تصریح کرد: قانون اساسی خصوصاً فصل یازدهم آن و برخی اصول مانند اصل شصت و یکم نشان می‌دهد که قوه قضاییه مسئولیت‌ها، تکالیف و اختیارات بسیار موثری دارد.

آیت آملی لاریجانی در تبیین این موضوع اصل یکصدوپنجاه و ششم قانون اساسی را مورد اشاره قرار داد و گفت: بندهای مختلف اصل ۱۵۶ صراحتاً تکالیف و مسئولیت‌ها و اختیارات گسترده‌ای را بر عهده قوه قضاییه قرار داده که بحث فصل خصومات و رسیدگی به شکایات و تعدیات فقط بخشی از این وظایف است.

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه وظایف بسیار مهم دیگری نیز بر عهده دستگاه قضایی قرار گرفته است، برای روشن شدن این موضوع دو مسئله شناخت و اقدامات را مورد توجه قرار داد و گفت: فهم و شناخت وظایف همیشه کار آسانی نیست؛ چون بسیاری از اصول قانون اساسی از جهاتی نیاز به تبیین و تفسیر دارد و هم یکسری اقدامات را باید انجام دهیم که معمولاً این اقدامات در طی قوانین عادی، بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌ها انجام می‌شود؛ خیلی وقت‌ها خلاءهایی را در این زمینه احساس می‌کنیم که این‌ها باید ترمیم شود.

وی به بحث اقدامات اشاره کرد و با بیان این که اولین مسئله وجود یک عزم راسخ است بیان داشت: در دستگاه قضایی قضات و کارکنان برای انجام این وظایف و تکالیف بسیار مهم و گسترده در سطح کشور اقدامات مهمی را انجام می‌دهند که برای انجام این اقدامات باید یک عزم راسخ وجود داشته باشد.

رئیس دستگاه قضا با اشاره به این نکته که امروز تمام دشمنان و سلطه جهانی در آنسوی مرزها در مقام این هستند که قوه قضاییه را از انجام وظایفش بازدارند تصریح کرد: گر چه آن‌ها نظر فراتری دارند و با کل نظام جمهوری اسلامی مسئله دارند، ولی وقتی ملاحظه می‌کنید می‌بینید که همه‌های آن‌ها علیه دستگاه قضایی بسیار بسیار گسترده‌تر از جای دیگر است.

وی در ادامه با بیان اینکه همه‌های آن‌ها صرفاً یک محتوا ندارد، گفت: از بحث حقوق بشر گرفته تا کوچکترین مورد آرایبی که

در دادگاه‌ها صادر می‌شود و رسیدگی‌هایی که در دادسرا انجام می‌گیرد، مطمع نظر آن‌هاست. گاهی می‌بینید رایی در استانی در مورد سرقتی صادر می‌شود و به موضوعی برای تخریب دستگاه قضایی تبدیل می‌گردد.

آیت‌الله آملی لاریجانی ادامه داد: در داخل کشور هم این کار را انجام می‌دهند. یک سرقتی در جایی انجام شد و حدی صورت گرفت؛ حدی که اجرا شد بر حسب موازین بود. اما آمدند و گفتند آقای چند گوسفند دزدیده و دستش را قطع می‌کنند؛ اما آن که میلیاردها می‌برد هیچ خبری نیست؛ در حالی که هر دو طرف دروغ است. نه آن کسی که سرقت گوسفند کرده بود، جرمش فقط این بود؛ بلکه با استفساری که بنده انجام داده ام، شروری در منطقه بوده که مردم از دستش ناامن بودند و سرقت‌های متعدد انجام داده بود؛ از طرف دیگر نیز دستگاه قضایی آیا واقعاً سراغ اصحاب ثروت و قدرت نرفته است؟

وی با بیان این که چه مقدار انسان باید چشمش را بر واقعیت‌ها ببندد که این همه تلاش قضات و کارکنان دستگاه قضایی را که در مورد این هدف انجام داده اند نیند، تصریح کرد: پرونده‌های مهمی در دستگاه قضا در بحث فساد ۳ هزار میلیاردی و امثال آن و ده‌ها و صدها پرونده نظیر آن وجود دارد که رسیدگی شده و یا در حال رسیدگی است. آیا دستگاه قضا با اصحاب قدرت در نیفتاده است؟

آیت‌الله آملی لاریجانی افزود: سلطه جهانی در مقام آن است که اراده‌ها را بشکنند و آن را تضعیف نماید که این جا مومن باید "کالجیل الراسخ" باشد. دستگاه قضایی و مسئولین قوه قضاییه باید محکم بایستند؛ هدف را بشناسند و در راه این هدف ایستادگی کنند.

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه با یک ایستادگی مردانه در مقام این هجمه‌ها باید اقتدار نشان داد، خاطر نشان کرد: البته معنای ایستادن تخلف از قانون نیست؛ باید قانونمند و ضابطه‌مند عمل کنیم و بر حق خودمان اصرار داشته باشیم.

وی با یادآوری این نکته که در ایام اخیر در رسیدگی به برخی پرونده‌ها چه غوغایی پیا کردند ادامه داد: کیفرخواستی را که در دادسرای تهران صادر شد، زیرسوال بردند؛ گفتند رای دادگاه فرمایشی است؛ اول سراغ دادگاه تجدید نظر رفتند و یک جوری گفتند که شما خیلی آدم خوبی هستید و رسیدگی می‌کنید و بعد دیدند که نتیجه حاصل شده مطابق نظرشان نیست، گفتند این دادگاه نیز فرمایشی است. گفتند این آرا را اگر در اختیار حقوق دانان بگذارند، همه به آن می‌خندند. این آرا را در اختیار همه گذاشتند؛ هم کیفرخواست و هم رای را، تا نقادی کنند. پس باید بر حرف حق خودمان و انجام وظایفمان ایستادگی کنیم و این گونه نباشد که اراده‌ها بلرزد.

رئیس دستگاه قضا با بیان اینکه برخی در داخل کشور هم کار دشمن را انجام می‌دهند گفت: همان تخریب‌ها را با لعاب اصلاح انجام داده و می‌گویند می‌خواهیم اصلاح شود؛ اما آیا اصلاح شدن به این است که کل مسئولین قضایی با حرف‌های کذب تخریب شوند؟ پس مهم‌ترین مسئله داشتن عزم راسخ برای انجام وظایف، تکالیف و اهداف مهمی است که در قانون اساسی مورد اشاره قرار گرفته است.

آیت‌الله آملی لاریجانی فراتر از همه مسائل را عزم کار جهادی عنوان کرد و بیان داشت: حجم پرونده‌های وارده و وسعت کار دستگاه قضایی امروز، چون با کمبود نیروی انسانی و امکانات توأم شده است، مستلزم یک کار جهادی است تا کاری در قوه قضاییه بر زمین نماند.

رئیس قوه قضاییه ادامه داد: همین امروز بسیاری از قضات ما فراتر از وظایف خودشان کار انجام می‌دهند و فراتر از وظیفه‌ای که دارند پرونده‌ها را مورد رسیدگی قرار می‌دهند. در ایام تعطیل و خارج از وقت اداری به کار می‌پردازند و بالاخره فشار هم هست؛ اما چاره‌ای نیست و باید دوستان این را بپذیرند که گاهی جهاد در همین جاسیت و همیشه جهاد در صحنه مرزها نیست. جهاد یعنی کار مردم را رسیدگی کنیم و نگذاریم نگاه مردم به نظام یک نگاه ناکارآمدی باشد؛ هر قسمت نظام وظایفی دارد؛ دستگاه‌های اجرایی وظیفه خودشان را دارند؛ دستگاه قضا نیز وظیفه خودش را دارد؛ منتهی فراتر از وظیفه نیازمند کار جهادی است.

آیت‌الله آملی لاریجانی گفت: یک زمانی که محضر برخی بزرگان رسیده بودم فرمودند که شما چند نفرناظر و عیون داشته باشید که در بخش‌های قضایی بگردند و مشکلات را به شما گزارش کنند که بنده عرض کردم ده‌ها و صدها عیون داریم که این کار را انجام می‌دهند. نظارت روسای دادگستری و نظارت‌های معاونین آن‌ها نیز وجود دارد.

رئیس قوه قضاییه با جدی دانستن مسئله نظارت تاکید کرد: هم نظارت روسای کل بر زیر مجموعه و هم نظارت دادستان مراکز استان‌ها بر دادسراها مطابق با آیین دادرسی کیفری جدید، برعهده دادستان مرکز استان قرار گرفته است.

وی با اشاره به نظارت دیوان عالی کشور و دادستانی کل بیان داشت: نظارت دیوان عالی کشور یک نظارت مستمر است. بحمدالله در این مورد در دیوان عالی کشور کارهای خوبی انجام می‌شود و نظارت دادستانی کل هم بر دادسراها و دادستان‌ها نظارت مهمی است که در آیین دادرسی کیفری جدید به آن تصریح شده؛ گرچه قبلاً هم از جهت اجرایی بنده این وظیفه را به دادستان کل داده بودم. بحمدالله در نص قانون نیز آمد و وظیفه بسیار مهمی را در اختیار دادستان کل قرار داده اند.

آیت‌الله آملی لاریجانی با اشاره به نظارت مستمر معاونت راهبردی قوه قضاییه ادامه داد: این نظارت، از حیث حضور همه دستگاه‌های نظارتی، جامع الاطراف است. رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه باید مسئله نظارت در دستگاه قضایی را جدی ببینیم، به دادستان کل، روسای کل دادگستری‌ها و

دادستان‌ها تاکید کرد که مسئله نظارت‌ها را جدی بگیرند.

وی ادامه داد: شخصا برخی پرونده‌ها را به من گزارش می‌دهند و پیگیری می‌کنم. روسای کل می‌دانند که (با موضوع نظارت) ساعت دوازده شب مواردی را از آنها پیگیری می‌کنم؛ به آن‌ها زنگ زده می‌شود که یک چنین پرونده‌ای از زیر دست شما گذشت؛ چرا؟ شما باید حضور مستمر در زیرمجموعه داشته باشید و حساسیت به خرج دهید و من این را از روسای کل دادگستری و دادستان‌ها می‌خواهم که حساسیت به خرج دهند و اگر می‌بینند در زیرمجموعه شان پرونده‌ای ارجاع می‌شود که گوشه اتاقش می‌ماند و پرونده‌ای مدتی بدون هیچ اقدامی می‌ماند، تخلف آشکار است؛ پس حساسیت به خرج دهید؛ اگر لازم است تویخ کنید؛ اگر باید به دستگاه‌های نظارتی ارجاع شود به آن دستگاه ارجاع دهید و نگذارید کسی اینگونه احساس کند که اگر خدمت کند یا خدمت نکند یکی است.

آیت‌الله آملی لاریجانی برخورد جدی با جرایم خصوصا جرایمی که امنیت کشور و مردم را از جهات مختلف تحت تاثیر قرار می‌دهد مورد توجه قرار داد و گفت: امنیت دارای شعبی است که یکی از آن‌ها بحث قاچاق کالا است؛ چرا که وضعیت اقتصادی کشور را به هم ریخته و سالهاست که این کار دارد انجام می‌شود. اگر چه این کار عمدتا بر عهده دستگاه‌های اجرایی و ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و نیروی انتظامی است، ولی دستگاه قضایی باید از ظرفیت‌های خودش استفاده کند. یک زمانی گفتند ۲۵ میلیارد دلار قاچاق کالا در کشور داریم. آیا این قابل پذیرش است که از آنطرف کارگاه‌های تولیدی ما یکی بعد از دیگری در حال تعطیل شدن باشد؟

وی ادامه داد: به بنده گزارش دادند که مثلا مهر و تسبیح از چین می‌آید؛ آیا واقعا این قابل قبول است؟ در جلسه روسای قوا حدود ۳، ۴ سال پیش ریاست مجلس گفتند: آقای رئیس جمهور لیست کالاهایی که بناست از ترکیه بیاورند را ملاحظه کرده‌اید؟ بعد ایشان آن‌ها را قرائت کرد. بعضی از آن‌ها از عجایب بود که ما این‌ها را از ترکیه وارد کنیم؛ پوشاک و کفش بهترین‌های آن‌ها بود. گاز و نفت را بدهیم - اگر درست باشد- قره‌قوروت وارد کنیم؟ آن وقت کارگاه‌های پوشاک و تولید کفش ما و ده‌ها و صدها کارگاه ما در حال تقلیل کارگرایانشان هستند که این واقعا یک فاجعه است و همه ما مسئولیم.

آیت‌الله آملی لاریجانی با بیان اینکه البته اصل قضیه بر عهده دستگاه‌های دیگر است، تصریح کرد: قوه قضاییه باید از ظرفیت‌های خود در این مورد استفاده کند و امروز بحمدالله دادستانی کل حساسیت بیشتری نسبت به این موضوع پیدا کرده. خود بنده نیز جلسه مفصلی در این باره گذاشته‌ام و باز هم این پیگیری‌ها را تکرار خواهم کرد؛ ولی دادستان‌های محترم در سراسر کشور خصوصا دادستان‌هایی که در جاهایی هستند که گمرکات در آنجا مستقر هستند، یک وظیفه عمده در این مورد دارند و وقتی جرمی مثل قاچاق کالا واقع می‌شود، باید حساسیت به خرج دهند.

رئیس قوه قضاییه گفت: گزارش مقدماتی را آقای دادستان کل به من داده‌اند، اما تفصیل آن را هنوز مطالعه نکرده‌ام و باید افراد را مورد سوال قرار داد که ببینیم آیا این موضوع از این جهات درست است یا خیر؛ اما گفته شده بعضی از استان‌ها حساسیت به خرج نمی‌دهند؛ البته نمی‌دانم این گزارش چقدر صحت دارد؛ ولی باید رسیدگی شود و اگر درست باشد غیر قابل قبول است.

وی با بیان اینکه ما باید در دستگاه قضا در خط مقدم این مبارزه باشیم و حساسیت داشته باشیم تصریح کرد: از برخی از مبادی گمرکات چیزهای عجیبی نقل می‌شود رئیس کل محترم دادگستری که این مسئله مبتلا به برایشان بوده است گزارش داده‌اند که با چه مقدار زد و بندهایی که گمرکات کرده‌اند کالای قاچاق را وارد کشور کرده‌اند که بالاخره این‌ها حساسیت می‌خواهد.

آیت‌الله آملی لاریجانی با تاکید بر اینکه مسئله قاچاق فقط برخوردی نیست و مبادی علمی هم دارد، ادامه داد: قاچاقچیان، بحث ارز و رانت‌های موجود در اختلاف قیمت ارز را محاسبه کرده و اگر برایشان صرف نداشته باشد قاچاق نمی‌کنند. این اختلاف قیمت ارز اثر گذار بود که باید این موضوع را از منظرهای دیگر بررسی کرد. مبارزه با اشرار که امنیت اجتماعی مردم را برهم می‌زنند، نکته دیگری بود که ریاست دستگاه قضا در ادامه به آن اشاره کرد. وی با تاکید بر جدی گرفته شدن این موضوع در سراسر کشور اظهار کرد: باید با این موضوع با قاطعیت برخورد کرد و اگر در جایی می‌بینند کسی با ابزار و سلاح به مردم حمله می‌کند مصداق محاربه است و شما همان مجازات‌هایی که برای محاربه است را عملی کنید تا بفهمند دستگاه قضایی و نظام جمهوری اسلامی با کسانی که با سلاح به جان مردم می‌افتند شوخی ندارد.

آیت‌الله آملی لاریجانی با اشاره به مصداقی در این زمینه و انتقاد از فضا سازی‌های صورت گرفته در رابطه با اجرای حکم بیان داشت: در یک مورد با سلاح سرقت کردند و حکم صادر شد؛ آنوقت چه بازی درآوردند که مقام معظم رهبری و رئیس قوه قضاییه عفو کرده‌اند؛ در حالی که نه مقام معظم رهبری عفو کردند و نه بنده چنین اختیاری را داشتم. داشتن برای عدم برخورد فضا سازی می‌کردند. البته بنده نمی‌گویم که فضات شریف و محترم ما ملاحظاتی در مقام رأی نداشته باشند. ممکن است کسی واقعا مستحق تخفیف باشد و قاضی رسیدگی کننده به پرونده، خودش این موضوع را بهتر می‌داند؛ ولی وقتی رأی قاطعی صادر شد و خلاف موازین نیز نبود، باید پای اجرای آن ایستاد و از این جو سازی‌ها نیز هراسی نداشت.

توجه به امنیت اقتصادی محور دیگر اظهارات رئیس قوه قضاییه در پانزدهمین همایش روسای کل دادگستری و دادستان‌های سراسر کشور بود.

وی با بیان اینکه امنیت اقتصادی دو بال دارد که تأمین امنیت سرمایه گذاری سالم و مبارزه با مفاسد است، درباره بعد اول این موضوع گفت: روسای کل دادگستری و دادستان‌ها به این مسئله توجه داشته باشند و برای حل مسئله کمک کنند.

آیت آملی لاریجانی خاطر نشان کرد: همیشه هم یک سرمایه گذار، بیگناه نیست؛ مثلاً ممکن است جرمی مرتکب شده و حقی را ضایع کرده باشد و بستن کارخانه او حسب قانون اشکالی نیز ندارد؛ ولی گاهی ما توجه می‌کنیم یک کارخانه وقتی بسته می‌شود ۵ هزار، ۴ هزار، هزار نفر و یا پانصد کارگر بیکار می‌شوند. حال اگر در این بستر، هم اجرای قانون صورت گیرد و هم راهی باشد که کارخانه نخوابد، عقلایی است.

رئیس قوه قضاییه با طرح این سوال که چرا صاحب کارخانه‌ای را که تشخیص می‌دهند فردی نیست که با وجود این همه ثروت به خارج از کشور فرار کند، ممنوع الخروج می‌کنند، ادامه داد: خیلی وقت‌ها دستگاه قضایی این کار را انجام نمی‌دهد بلکه وزارت دارایی مستقیم این کار را انجام می‌دهد؛ چرا که در حیطة اختیاراتش است، در اینجا باید دستگاه قضایی میدان داری کند.

وی خاطر نشان کرد: به عنوان مثال کارخانه‌ای با ۵ هزار کارگر در یک استان وجود دارد در اینجا رئیس دادگستری باید افراد را بخواهد و راه حل پیدا کند تا بحث کار و تولید و اشتغال در کشور نخوابد. این مستلزم یک فکر دائم و اقدام به موقع است پس باید از سرمایه گذارانی که کارشان کار سالمی است حمایت کرد.

آیت آملی لاریجانی در کنار تامین امنیت سرمایه گذاری سالم، مبارزه با فساد را مورد اشاره قرار داد و افزود: برخی ممکن است بخواهند از همین فضای که برای سرمایه گذاری سالم باز می‌شود و فضای حمایتی دولت، مجلس و قوه قضاییه سوءاستفاده کنند و دنبال کارهای ویژه خواری و رانت خودشان باشند که با این‌ها باید برخورد کرد. قوه قضاییه باید کاری کند که بستر را برای کار و اشتغال در کشور فراهم کند.

وی با اشاره به بحث اجرای احکام گفت: عزم راسخی برای اجرای احکام کیفری و حقوقی در کل کشور به وجود آمده است و اقتضاء می‌کند به خاطر انباشت احکامی که هنوز اجرا نشده و اجرا شدن آن ممکن است، باید استمرار پیدا کند، از روسای کل دادگستری می‌خواهم در اجرای احکام تلاش مضاعفی داشته باشند و نگذارند که پرونده‌ها در اجرای احکام بماند.

آیت آملی لاریجانی تکریم ارباب رجوع را به عنوان نکته‌ای که در نگاه مردم به دستگاه قضایی موثر است مورد اشاره قرار داد و گفت: برای این مسئله دستورالعملی سال‌ها پیش نوشتیم که اگر همه در اجرای آن تلاش کنند، می‌تواند اثر گذار باشد.

رئیس قوه قضاییه خاطر نشان کرد: در کنار این همه تلاشی که انجام می‌دهیم و ایثاری که قضات انجام می‌دهند، به یکباره می‌بینیم که یک قاضی و یا یک کارمند با رفتار نامناسب چهره دستگاه قضا را مخدوش می‌کند که این از جهات مختلفی کار نادرست و قبیحی است و معاونت فرهنگی قوه قضاییه تلاش‌هایی در این زمینه داشته اند که قابل تشکر است و باید این موضوع ادامه پیدا کند.

وی توجه به ابعاد اخلاقی را مورد اشاره قرار داد و افزود: دخالت بحث اخلاق در دستگاه قضایی هم به لحاظ شخص کارکنان دستگاه قضایی، هم به لحاظ انجام وظایف در کل فضای دستگاه قضایی تأثیرش روشن است. بنابر این تأکید بر امور اخلاقی یک وظیفه مهمی است که باید به آن توجه شود.

آیت آملی لاریجانی در رابطه با بخش دوم اظهارات خود به سهم قانون اساسی و قوانین عادی اشاره کرد و گفت: بخش دیگری از وظایف دستگاه قضایی، قضات و دادستان‌ها این است که قانون اساسی و قوانین عادی را بدانند و قوانین ذیل آن‌ها را بشناسند.

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه بخشی از قوانین ما تنقیح نشده است، بیان داشت: البته بخشی از این موضوع متوجه ستاد قوه در آموزش‌های ضمن خدمت است و بخشی نیز این است که خود عزیزان باید تلاش کنند. آیین دادرسی کیفری جدید و ظرفیت‌های آن مسئله مهمی است.

وی با تأکید بر اینکه باید به ظرفیت‌های مهمی که در قانون اساسی است توجه کرد، گفت: به عنوان مثال چقدر در رابطه با بحث پیشگیری از وقوع جرم کار شده است؟ با اینکه پیشگیری از وقوع جرم سابقه ۷۰، ۸۰ ساله دارد، اما در این زمینه هنوز در ابتدای راه هستیم. در اوایل که می‌خواستیم در این زمینه بحث کنیم عده‌ای گفتند که پیشگیری از وقوع جرم چیز خاصی نیست؛ جزء همان رسیدگی‌های قضایی است. درست است که رسیدگی‌ها با آراء قاطع، پیشگیری کننده است، اما قانون اساسی رسیدگی به دعاوی و تعقیب مجرم را در یک بند قرار داده و پیشگیری از وقوع جرم را در بند دیگری قرار داده است. پس نمی‌شود که یکی باشد.

آیت آملی لاریجانی گفت: مثال دوم نیز نظارت دیوان عالی کشور است که در اصول قانون اساسی منصوص است؛ چون عطف کرده است که نظارت در اجرای صحیح قانون در دادگاه‌ها و این نظارت را تصریح کرده است.

آیت آملی لاریجانی در ادامه سخنان خود در پانزدهمین همایش سراسری روسای کل دادگستری و دادستان‌های سراسر کشور با بیان اینکه قوه قضاییه مسئول اصلی دفاع از آزادیهای مشروع مردم است اظهار کرد: البته دستگاه‌های دیگر و رئیس جمهور نیز بر حسب قانون در این رابطه مسئولند؛ اما منصوص است که وظیفه دستگاه قضایی دفاع از آزادیهای مشروع است.

وی با اشاره به ظرفیت‌های قانونی مغفول مانده تصریح کرد: یکی از این ظرفیت‌ها احیای حقوق عامه است که این موضوع در دادستانی کل و بویژه در بحث آئین دادرسی کیفری جدید پررنگ شده است.

رئیس دستگاه قضا با ذکر برخی از مصادیق تهدید حقوق عامه گفت: اصل 156 قانون اساسی ناظر بر احیای حقوق عامه است؛ همچنین در اصل 61 این قانون نیز بر حفظ حقوق عمومی تصریح شده است؛ علاوه بر اینها ماده 22 آئین دادرسی کیفری بر حفظ حقوق عامه تأکید دارد؛ این موارد ظرفیت های قانونی است که برای بهره برداری از آنها جهت حفظ و گسترش حقوق عامه پیش روی ما قرار دارد.

آیت اعلیٰ لاریجانی با بیان اینکه حقوق عامه به معنایی مقدم بر حقوق خاصه است افزود: در طول سالهای اخیر ما اصرار داشته ایم که دادستانی برای احیای حقوق مردم ورود کند که در موضوع گوشت های آلوده شاهد ورود دادستانی بودیم یا در موردی که در منطقه ای از خوزستان در رابطه با احداث یک سد بدون تعبیه پل برای عبور و مرور مردم آن منطقه بود و ظاهراً در این رابطه صدمه جانی نیز به یکی از اهالی آن منطقه وارد شد و ما در آن مقطع زمانی به آقای محسنی اژه ای که آنموقع دادستان کل کشور بودند، ماموریت رسیدگی دادیم که چرا مسئولین اجرایی اقدام به احداث سد بدون تعبیه پل برای سهولت عبور و مرور مردم کرده بودند و این مورد رسیدگی شد.

وی با بیان اینکه حقوق عامه ظرفیتی است که باید روی آن کار کرد تا بتوانیم حدود و ثغورش را تعیین کنیم گفت: پیش از ورود به بحث ابهامات موجود در حقوق عامه از دادستان های سراسر کشور می خواهیم که این ابهامات مانع از ورود شما به مباحث مرتبط با مصادیق روشن حقوق عامه نشود.

آیت اعلیٰ در ادامه با ذکر مثال هایی در باب ورود دادستان ها به بحث احیای حقوق عامه گفت: در بحث آلودگی ها در برخی کلان شهرها که یک سمّ مستمر برای مردم است، از مدتها پیش دستگاه های اجرایی موظف بودند برای کاهش آلودگی ها در هوا اقداماتی را انجام دهند. در برخی مقاطع گفته می شود که برای رفع آلودگی هوا باید منتظر وزیدن باد بود؛ خوب آیا با این تمهیدات می توان به رفع آلودگی هوا پرداخت؟ مقدمات این موضوع باید از سوی مسئولان اجرایی تمهید شود؛ البته در این مورد در مقطعی دادستانی در رابطه با یکی از کارخانه های خودروسازی ورود پیدا کرد.

وی ادامه داد: مورد آلودگی هوا به سبب غلظت آلودگی ها یکی از آن مظاهر تهدید حقوق عامه است که دادستانی می تواند در باب آن ورود پیدا کند.

رئیس دستگاه قضا با بیان اینکه دادستانی کل باید به دنبال لایحه یا طرحی برای بحث احیا و حفظ حقوق عامه باشد گفت: چنانچه بخواهیم از ظرفیت های حقوق عامه استفاده کنیم باید یک قانون عام مُنقح وجود داشته باشد تا جهات ابهام در باب حقوق عامه رفع گردد.

آیت اعلیٰ لاریجانی تصریح کرد: در این باب اگر لایحه بدهیم به دولت می رود و ممکن است تا برای تصویب به دست مجلس برسد زمان زیادی صرف شود؛ از این رو به نظر ما اگر در باب احیای حقوق عامه طرحی تبیین شود مناسب تر است؛ البته در این رابطه در مواردی نیز بار مالی ایجاد می شود که شاید بتوان با تعیین ردیف هایی، این موضوع را حل کرد. بنابراین دادستانی کل مجموعه ای را برای انجام این امور تعیین کند تا به تدوین بسته ای (چه لایحه چه طرح) پیرامون احیا و حفظ حقوق عامه مبادرت ورزد.

وی در ادامه با اشاره به بند 2 اصل 156 قانون اساسی ناظر بر احیای حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی های مشروع گفت: عدالت یکی از آن موضوعات مهم است که هم در صدر اصل 156 قانون اساسی و هم در مقدمه این قانون بدان تصریح شده است؛ بحث عدالت و وظیفه دستگاه قضا برای گسترش آرای عادلانه موضوع مورد نظر قوانین متعددی است.

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه موضوع گسترش عدل در قانون اساسی فراتر از صدور آرای عادلانه توسط دستگاه قضایی است، گفت: من فکر می کنم ذکر این عنوان (گسترش عدل) ظهور در استقلال این عنوان دارد؛ بدین معنا که تحقق عدالت زمینه های مختلفی دارد که یکی از آنها صدور آرا و قرارهای عادلانه از سوی مجموعه دستگاه قضایی است و مورد دیگر آن رفتار عادلانه است که انحصار در دستگاه قضایی ندارد و شمول آن اختصاص به سایر دستگاه ها از جمله دستگاه های اجرایی هم دارد.

آیت اعلیٰ لاریجانی در ادامه با تبیین مفهوم گسترش عدل که در قانون اساسی بدان تصریح شده بیان داشت: گسترش عدل بدان معناست که قوه قضاییه وارد میدان شود و با قوه قاهره کاری کند تا سایر دستگاه ها، مبادرت به رفتار عادلانه کنند؛ بنابراین اگر در مفهوم گسترش عدل دقت کنیم از درون آن، اختیارات مؤسّعی برای دستگاه قضایی ایجاد می شود.

وی با بیان اینکه مقوله عدل دایره مؤسّعی دارد که یک جنبه آن به فیلسوفان سیاسی مربوط می شود گفت: علمایی در مغرب زمین مباحث بسیار گسترده ای را در باب عدل مطرح کرده اند که از همه آنها مهمتر «جان راولز» است که کتابی تقریباً حجیم در این رابطه تحریر کرده است؛ بنابراین در رابطه با مقوله عدالت و مصادیق و شئون آن مباحث نظری گسترده ای وجود دارد.

رئیس دستگاه قضا در ادامه با طرح این سوال که مفهوم حقوق عامه و احیای حقوق عامه چیست، تصریح کرد: در ارتباط با مفهوم حقوق عامه تصویری وجود دارد. یکی آن است که حقوق عامه به معنای آن مباحثی است که عموم مردم در آن مشارکت دارند؛ مانند مشاعات؛ مشاعات مرتبط با آحاد خاصی نیست؛ بلکه امری است که همه در آن ذی حق هستند؛ یک تصویر دیگر آن است که حقوق عامه به آن دسته از حقوقی اطلاق می شود که مربوط به منافع عمومی است؛ اما یک تصویر دیگر نیز وجود دارد و آن عبارت است از اینکه حق مربوط به یک یا دو نفر نیست، بدین معنا که آحاد مردم ذی حق هستند؛ همانند تنفس

کردن در هوای سالم.

آیت املی لاریجانی ادامه داد: استفاده از هوای سالم مربوط به آحاد مردم است. استنشاق هوای سالم حق عمومی است؛ بنابراین سوال این است که لفظ حقوق عامه چرا منحصر در مشترکات باشد؛ از این رو وقتی مقوله ای مربوط به آحاد مردم است در مقوله منافع عمومی جای می گیرد و می توان به جهت حقوق عامه بدان ورود پیدا کرد.

وی در ادامه با ذکر مثال ها و مصادیقی در ارتباط با مقولات مرتبط با نفع عمومی که مشمول ورود قضایی به لحاظ احیای حقوق عامه می شوند گفت: مثلا شورای پول و اعتبار در زمره مواردی است که در اقتصاد کشور نقش دارد؛ اما اقتصاد کشور که یک مقوله مشاع نیست که بین همه باشد؛ بلکه بستری است که اگر درست شود همه می توانند از آن منتفع شوند؛ بنابراین لفظ عموم که در حقوق عامه مطرح است اعم از مشاعات است و کثرات را هم فرا می گیرد و این مسئله مهمی است که باید تنقیح شود.

رئیس دستگاه قضا در ادامه با طرح این سوال که مقصود از احیای حقوق عامه چیست گفت: واضح است که قوه قضاییه نباید احداث حق کند؛ اما هر جا که دستگاه قضایی احراز کند حقی بر زمین مانده است، احیای حقوق عامه در آنجا صدق می کند؛ بنابراین احیای حقوق عامه صرفا انحصار در تخلف یک دستگاه اجرایی از اجرای حق ندارد.

آیت املی اظهار کرد: یک نکته مهم این است که آیا بحث احیای حقوق عامه یک وظیفه مستقیم دادستانی کل و دادستانها است یا این وظیفه دستگاه های اجرایی است و دستگاه قضایی حق ورود مستقیم به بحث احیای حقوق عامه را ندارد؟ دولت متولی سازمان هایی است که به مردم خدمات عمومی ارائه می دهد. بدین معنا که به حسب قانون اساسی و قوانین عادی دستگاه های اجرایی نظیر وزارت بهداشت و وزارت راه و حتی شهرداری ها به عنوان نهاد عمومی غیردولتی موظف به ارائه خدمات عمومی به مردم هستند. اینجا که گفته می شود احیای حقوق عامه بر عهده دستگاه قضایی است؛ یعنی اگر یک دستگاه اجرایی کارش را درست انجام نداد ما به عنوان دستگاه قضایی وظیفه مستقیم در احیای آن حق داریم یا باید از طرق دیگر نظیر تعقیب و اخطار و تذکر وارد شویم.

وی ادامه داد: در موردی دیگر دولت به واسطه قصور یا تقصیر، نهاد یا دستگاهی را برای ارائه یک خدمات عمومی به مردم ایجاد نکرده است؛ بنابراین ما در رابطه با زمین ماندن حقوق عامه با دو فرض مواجهیم؛ نخست دستگاه مسئول و اجرایی که وظیفه خود در رابطه با ارائه خدمات عمومی را انجام نداده مانند وضعیت جاده ها که خطرات جانی برای مردم دارد و دوم آنکه اصلا دستگاهی از ناحیه دولت برای ارائه یک نوع خدمت عمومی به مردم ایجاد نشده است.

آیت املی اضافه کرد: در همین بحث جاده ها که عدم رسیدگی به آنها برای مردم خطرات جانی به بار می آورد. ما معتقدیم دادستان کل برای احیای حقوق عامه باید به سراغ آنها برود که چرا وضع جاده ها اینطور است. حالا سوال این است که چطور پیگیری کند؟ اگر وزارت راه وظیفه خود را انجام نداد آیا ما می توانیم اقدام به احداث جاده کنیم؟ یعنی احیای آن حق به طور مستقیم شدنی است؟ ظاهرا این است که به نحو اطلاق نمی توانیم بگوییم که هر کجا حق زمین ماند ما خودمان ورود کنیم و حق را احیا کنیم.

وی بیان داشت: در مواردیکه اصلا دستگاهی برای ارائه یک نوع خدمت عمومی به مردم ایجاد نشده است، دستگاه قضایی نمی تواند مستقیما برای احیای حق ورود کند و مبادرت به تاسیس آن دستگاه اجرایی کند؛ بنابراین باید از طرق دیگر نظیر پیگیری در مجلس و اجرا در دولت این مورد را دنبال کنیم؛ اما بعضا این دنبال کردن نیز منجر به احیای حقوق عامه نمی شود؛ حال چه باید کنیم؟

رئیس دستگاه قضا گفت: از آن طرف نباید تصور شود که هیچ مورد دیگری برای ورود مستقیم دستگاه قضا جهت احیای حقوق عامه وجود ندارد. در یک نظر مشورتی از اداره حقوقی قوه قضاییه سوال شده که آیا دادستان ها می توانند به موارد تخلفات ساختمانی که از سوی ماموران شهرداری مورد عمل قرار نمی گیرد ورود کنند و مستقیما جلو احداث آن ساختمان غیرقانونی را بگیرند یا اینکه باید صرفا تذکر دهند یا در دادگستری طرح دعوی کنند؟ در این مورد اداره حقوقی قوه قضاییه نظر داده که ماموران شهرداری موظفند جلوی ساختمان غیرقانونی را بگیرند و دادستان ها و ضابطین قضایی نمی توانند مستقیما جلوی احداث ساختمان را بگیرند. این نظر مشورتی در حالی است که من فکر می کنم در این رابطه هم دادستانی و ضابطین قضایی می توانند ورود کنند.

آیت املی لاریجانی اظهار کرد: ظاهر احیای حقوق عامه، استقلال این عنوان است که نسبت داده شده به قوه قضاییه برای احیای حق؛ اما در مصادیقی این امر، مستبعد است که از حیثه اختیار ما بیرون است. ما نمی توانیم در مواردی که تقنین لازم است تقنین کنیم یا نمی توانیم کار دستگاه اجرایی را انجام دهیم و لکن یک چنین مواردی که مامور شهرداری عمل به وظیفه نمی کند، چرا دادستانی نتواند جلو احداث ساختمان را بگیرد و مشابهات این موضوع؟ بنابراین باید حدود حقوق عامه مورد بحث دقیق قرار گیرد.

وی با اشاره به حقوق عامه و تقارن آن با جرم گفت: در این رابطه ما مصادیق زیادی را در قوه قضاییه مورد رسیدگی قرار دادیم. مثلا در ارتباط با موضوعاتی چون گوشت های آلوده و یا موضوع خون های آلوده که عده ای را مبتلا به ویروس اچ ای وی کرد یا بحث ورود در وضعیت راه ها و جاده ها یا کارخانه هایی که آلاینده هستند. سوال این است که آیا در تمامی این موارد ورود دادستان ها به حسب وقوع جرم است یا به حسب احیای حقوق عامه می باشد؟ واضح است که اگر موضوعی اضرار به نفس و اضرار به اموال عمومی باشد، به حسب وقوع جرم، دادستانی قانونا باید ورود کند.

رئیس دستگاه قضا ادامه داد: حال در نظر بگیرید که مواردی چون ورود گوشت های آلوده و موارد مشابه اضرار جانی و مالی نداشته باشد؛ آیا به جهت احیای حقوق عامه دادستانی می تواند ورود کند؟ یا اینکه همین که در معرض وقوع جرم است دادستانی می تواند دیگر در بحث جاده ها آیا لازم است حتما در جاده ها کسی کشته شود و جرمی به وقوع بپیوندد که دادستانی ورود پیدا کند و به سراغ کم کاری بخش متولی در وزارت راه برود یا قبل از وقوع صدمه جانی به مردم در جاده ها دادستانی ورود و دستگاه اجرایی را مسئول پیگیری وضعیت جاده کند؟

آیت الله آملی لاریجانی با بیان اینکه احیای حقوق عامه بحثی غیر از تحقق عنوان مجرمانه است، گفت: ورود دادستان ها به حقوق عامه گاهی منفک از تحقق وقوع جرم است؛ مثلا در معرض جرم بودن نیز ورود دادستانی را می طلبد.

وی با بیان اینکه احیای حقوق عامه گاهی به این مقدار است که مردم را از احساس ناامنی خارج کنیم و از دشواری های آنها بکاهیم گفت: مثلا در بحث ضربه زدن عده ای به اقتصاد کشور از طریق دلالی در بازار ارز، بعضا مشاهده می شود که این دلال ها با زد و بندهایی وضع اقتصاد کشور را به هم می ریزند. وقتی که هنوز وضع اقتصادی به هم نخورده است، دستگاه قضایی می تواند ورود پیدا کند و جلو تخریب وضع اقتصادی کشور را از طریق پیگیری و تعقیب این دلال ها بگیرد و از این حیث در جهت حفظ حقوق عمومی و حفظ نظام اقتصادی کشور اقدام کند.

رئیس قوه قضاییه در ادامه با طرح این سوال که آیا احیای حقوق عامه نیاز به قوانین عادی دارد یا در مواردی دادستان ها می توانند بدون قوانین عادی به موضوع ورود پیدا کنند گفت: قانون اساسی سند روشن و نص صریح است؛ البته در مواردی از مفاد قانون اساسی برای رفع ابهامات و یا تعیین حدود و ثغور، نیاز به وضع قوانین عادی است اما آن مباحث بین و آشکار قانون اساسی که در آن به احیای حقوق عامه تصریح شده دیگر نیاز به معطل ماندن برای وضع قوانین عادی ندارد.

آیت الله آملی تصریح کرد: دادستان ها در بحث احیای حقوق عامه می توانند مستقیما به بند 2 اصل 156 قانون اساسی رجوع کنند؛ چرا که بند قانونی مذکور تطبیق قطعی دارد و اطلاق احیای حقوق عامه در این بند قانونی این اختیار را به مرجع قضایی می دهد که در موارد نقض ورود پیدا کند.

وی با بیان اینکه با توجه به جمیع جهات دادستانی کل باید یک قانون مُنقَّح در باب احیای حقوق عامه تدوین کند، تصریح کرد: البته بار دیگر تاکید می کنم که ابهامات موجود نباید مانع کار دادستان ها در رسیدگی به مصادیق روشن ناظر بر احیای حقوق عامه باشد.

رئیس قوه قضاییه در ادامه با بیان اینکه بنیان کار ما در دستگاه قضایی بحث اخلاق و تهذیب نفس است، گفت: یکی از نکاتی که به انسان کمک می کند تا از لغزش نجات یابد فکر کردن درباره موت است؛ تفکر درباره موت انسان را بیدار می کند از آن جهت که چیزهایی را که مهم می انگاشت برایش رنگ می بازد و به مرتبه ای می رسد که فقط یک مسئله برایش اهمیت می یابد و آن هم شرایط پس از مرگ است.

آیت الله آملی لاریجانی ادامه داد: بعد از موت باید این عالم را رها کنیم و وارد عالم عجیبی شویم؛ همان قدر عجیب که آدمی از یک عالم ضیق و تنگ دیگر به عالم موجود ورود پیدا کرد. در آن عالم انسان این بدن را از دست می دهد؛ حتی ذهن را هم از دست می دهد و فقط نفس می ماند و حضور اعمالش.

وی با اشاره به تصریحات قرآنی و روایی به موت و عالم بعد از آن گفت: قرآن کریم موت را "سکره" و حالت از خودبیخود شدن نشان داده است.

رئیس دستگاه قضا بیان داشت: امیرالمومنین (ع) در خطبه 132 نهج البلاغه می فرماید: "بر حذر باشید نسبت به موضوع موت و نزدیکی آن و فکر بعد از موت باشید و برای آنجا تمهید کنید که توشه آنجا تقواست."

وی ادامه داد: امیرالمومنین(ع) که به همه عوالم محیط است می فرماید: موت یک امر و حادثه عظیم است که برای شما پیش می آید؛ بنابراین برادران باید برای آن عالم عُدّه حاضر کرد.

آیت الله آملی با بیان اینکه بنا به فرمایش امیرالمومنین (ع) حقیقت انسان نه بدن که روح اوست گفت: بزرگترین اشتباه انسان آن است که خود را با بدنش اشتباه می گیرد؛ لذا وقتی بدن را مانند پوسته ای به کنار می اندازد متعجب می گردد که عجب من این بودم.

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه به بندگان خدا ندا داده شده که خود را آماده سفر به عالم دیگر کنند و برای آن توشه اندوخته سازند گفت: فکر کردن درباره موت قلب را زنده می کند و انسان را بیدار می سازد و ارزش های واقعی را در مقابل چشمان انسان می آورد و تخیلات انسان را می زداید.

منبع/ میزان

برچسب ها: [قوه قضاییه](#) [1]

